

News letter

Young Energy Specialists and Development Cooperation

Juni 2003

Energiescenario's, wat kun je daar nou mee?

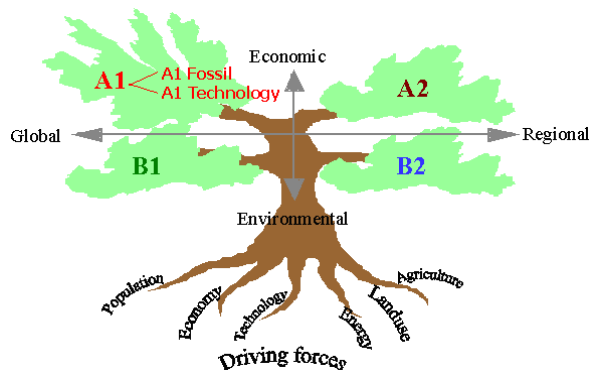
Stel je eens voor. Je leeft in 1900, de industriële revolutie is al aardig op gang. Stoommachines doen wat vroeger door trage windmolens werd gedaan en je kunt lekker met je automobiel met 40 km/uur van A naar B terwijl je daar vroeger een stinkend paard voor nodig had. Je denkt, "We hebben het toch wel erg aardig voor mekaar zo met zijn allen".

door Marc Beurskens

Op je werk gaat het ook lekker. De overheid wil namelijk naast de Dominiale mijn in Limburg (een voortzetting van de kolenwinning in dagbouw tijdens de middeleeuwen door de abdij van Rolduc) een aantal nieuwe mijnen openen. Nu is het jouw taak in te schatten hoeveel mijnen nodig zijn. Jij zit in de afdeling lange termijn planning en moet het kolengebruik voor de komende 50 jaar gaan inschatten...

Als ik nu terug kijk over de afgelopen honderd jaar dan heb ik het idee dat het waanzin was om toen te proberen ook maar enigszins een goede schatting te maken voor het toekomstige energieverbruik.

Het IPCC (Intergovernmental Panel for Climate Change) probeert dat wel te doen voor de komende 100 jaar. Dat is ook nodig omdat we ons realiseren dat als we doorgaan op dezelfde manier als nu met het verstoken van fossiele brandstoffen we een serieus klimaatprobleem krijgen. Tom Kram deed op 7 mei uit de doeken hoe men dat doet. Hij geeft aan dat het geenszins de bedoeling is om een voorspelling te maken van het toekomstige energieverbruik. Daarvoor in de plaats verzint men 4 verhaallijnen voor mogelijke "energietoekomsten". De figuur beneden zet letterlijk een boompje op over deze mogelijke toekomst.

Boompje met energiescenario verhaallijnen
Bron: IPCC Emission scenarios, 2000

De vier verhaallijnen A1, A2, B1 en B2 staan weergegeven als de vier takken van de boom. De boom wordt gevoed door randvoorwaarden als populatiegroei, economische situatie, stand van de technologie, hoeveelheid energie beschikbaar, landgebruik en landbouw. In de 'A' maatschappijen streeft men een zo sterk mogelijk groeiende economie na, terwijl in de 'B' maatschappijen men milieu en gelijkheid belangrijker vindt. Verhaallijn '1' schetst een wereld waarin een sterke globalisatie optreedt, en in verhaallijn '2' treedt deze globalisatie niet op en vindt handel en verkeer alleen maar plaats op regionale schaal. Van deze vier verhaallijnen schetst A1 een wereld met de grootste groei in kapitaal en daardoor ook in energieverbruik. De B1 en B2 werelden zijn de minst rijke werelden maar wel waar de meeste gelijkheid heerst.

*Sterk economische groei nastreven
kan leiden tot een niet gewenst
resultaat op de lange termijn*

Volgens IPCC als wetenschappelijk instituut zijn al deze werelden even waarschijnlijk. Het IPCC geeft aan dat de B1 en B2 werelden, vooral door het beperkte energie verbruik, de minste klimaat verandering door broeikasgasuitstoot verwacht kan worden. Echter het laat ook zien dat in een sterk economisch gedreven A1 scenario het mogelijk is de broeikasgassen te beperken tot het B1 niveau als er een sterke technologische ontwikkeling op het front van CO₂ schone energiebronnen plaatsvindt.

Ferd Crone van de PvdA was gevraagd te reageren op Tom Krams verhaal, en aan te geven hoe de Nederlandse politiek deze scenarios gebruikt om het energiebeleid te bepalen. Hij geeft aan dat de scenario-verhaallijnen vooral een goed beeld geven van de gevolgen van keuzes die een maatschappij maakt. Sterk economische groei nastreven kan leiden tot een niet gewenst resultaat op de lange termijn. Energie- en emissiescenario hebben dus vooral een waarschuwend functie.

lees verder →

Inhoud

Energiescenario's, wat kun je daar nou mee?	1
Van het bestuur	2
Boekbespreking	3
Listige zaken	4
Van de redactie	4
YES-Pioniers	5
YES-DC Activiteiten	5
Colofon	5

De redeneertrant om te verzinnen hoe de wereld er over 100 jaar uitziet en dan terug te redeneren wat voor gevolgen dat heeft voor de wereld van nu, is een belangrijke methode om in te schatten wat voor maatregelen er nu genomen moeten worden. Dit is echter een manier van redeneren die niet elke politicus machtig is. Lange termijn scenario verhaallijnen kunnen dus helpen om het kortere termijn beleid aan te scherpen.

Als specialist op het gebied van liberalisatie van elektriciteitsmarkten nam hij ook van de gelegenheid gebruik om dit actuele thema aan te snijden. Hij vertelde o.a. dat de energieleveranciers, de nutsbedrijven, vroeger niet echt effectief te werk zijn gegaan. Dit kwam deels doordat men vanuit de regering de energievoorziening zeker wilde stellen door voldoende overcapaciteit te plaatsen. Het gevolg was dat er veel te veel overcapaciteit werd geïnstalleerd waardoor de prijs van elektriciteit te hoog uitkwam.

Later is men zich gaan realiseren dat dit efficiënter zou kunnen als er meer marktwerking zou zijn en de nutsbedrijven geliberaliseerd zouden worden. Immers in een ideale vrije markt zou er een evenwichtssituatie ontstaan waarin precies voldoende reservecapaciteit aanwezig zou zijn en er een optimale prijs voor de consument tot stand komen. Deze gedachte blijkt nu een illusie te zijn. Door een aantal factoren is de elektriciteit markt geen ideale markt. Er is een grote asymmetrie tussen de producenten en consumenten belangen. Tijden van schaarste zijn gunstig voor de producenten omdat dan de prijs omhoog gedreven kan worden, terwijl voor de consumenten, naast de hogere prijs deze periodes risico's van stroomuitval met zich meebrengen. De maatschappelijke kosten van zo'n stroomuitval kunnen veel hoger zijn dan de kosten voor installeren van reservecapaciteit. Echter deze risico's leiden niet tot een stimulans voor de producenten om capaciteit bij te bouwen. Voor hen maakt het immers niet uit als de stroom een tijdje uitvalt. Daarnaast zullen grote energieleveranciers andere energieleveranciers opkopen waardoor er een oligopolistische markt gaat ontstaan. Zo'n oligopolie leidt niet tot een vrije prijs bepaling, en dus niet tot lage prijzen voor de consumenten. De conclusie is dat liberalisatie van de elektriciteitsmarkt geen wenselijke situatie oplevert, maar dat gezien de druk vanuit Brussel Nederland er waarschijnlijk niet onderuitkomt. Daarom is het zaak om goede overheidsregulering op te zetten om crisis situatie te voorkomen.

Discussieavond met Ferd Crone (PvdA) en Tom Kram (RIVM) over energiestrategieën en de vaderlandse politiek op 8 mei 2003.

Van het bestuur

Met het beklinden van een nieuwe regering in ons land, schrijf ik het eerste "Van het bestuur" stukje voor het jaar 2003 voor YES-DC. Politiek lijkt een toepasselijk thema voor deze nieuwsbrief. Niet alleen in Den Haag wordt ons land voor de komende vier jaar vormgegeven, slijpt de oppositie haar messen, en heeft iedereen zijn mond vol over het "betrekken van de burger bij de politiek". Ook op het niveau van de vereniging zijn tijdens de laatste ledenvergadering ongekend veel voorstellen van de leden gekomen, die het vermoeden doet

rijzen dat het bij YES-DC met de betrokkenheid van de leden bij de vereniging wel goed zit. Het lijkt er soms op dat YES-DC haar tijd verder vooruit is dan onze regering. Kwam het vorige kabinet op 1 vrouw in de ministersploeg, YES komt zonder enig aanmoedigingsbeleid rustig op 6 vrouwen en 1 man! Misschien zijn we zelfs een beetje doorgeslagen...

Ook al zijn we trots op zulke voorbeeldige en dynamische leden, in het bestuur hebben we ons wel een aantal doelen gesteld voor dit jaar. Om mensen die verdachtmakingen van achterkamertjespolitiek overwegen de wind uit de zeilen te nemen kom ik er hier eerlijk voor uit. Een belangrijk punt is het ledenbestand. YES-DC telt op dit moment rond de 135 leden. Daarvan is een flink gedeelte actief en bezoekt activiteiten. Een fors gedeelte zien we echter weinig. Dat is jammer en we hebben ons als doel gesteld om iets aan deze "slappende leden" te doen. Het beste zou natuurlijk zijn om ze betrokken te krijgen bij de activiteiten van YES-DC. Misschien sluit wat wij doorgaans organiseren niet goed aan op hun arbeidspraktijk, of wonen ze te ver weg om een activiteit bij te wonen? Moeten we niet alle activiteiten in Utrecht houden? Dit gaan we onderzoeken met onze tweede doelstelling: het houden van een enquête die na de zomer zal worden uitgestuurd naar alle leden. Hierbij alvast het vriendelijk verzoek om deze enquête serieus in te vullen, zodat wij ernaar kunnen streven om de vereniging zo te organiseren dat de activiteiten ons volledige ledenbestand aanspreken

Het lijkt wel alsof iedereen zich tegenwoordig met politiek inlaat. Op initiatief van de leden is er begin mei een politiek getinte activiteit georganiseerd, die zeer goed bezocht was. Eerst was Diederik Samson uitgenodigd, maar die liet uiteindelijk een TV programma voorgaan. Onze verbolgenheid hierover werd gelukkig weggenomen doordat Ferd Crone, ook van de PvdA, kwam praten. Minder over energiestrategieën, meer over liberalisering en de energiemarkt in Nederland. Daarnaast inspireerde de plannen van het Directoraat Generaal van Internationale Samenwerking om 10 miljoen arme mensen een moderne energievoorziening te bezorgen, enkele leden tot het nemen van een initiatief: de YES-Pioniers. Dit werkgroepje steunt jonge mensen die graag rurale energieondernemers in ontwikkelingslanden willen worden. Hierover meer elders in deze nieuwsbrief. We kunnen dus wel zeggen dat YES zich de laatste tijd behoorlijk richt op de recente politieke ontwikkelingen. Dat is meteen het volgende actiepunt dat dit bestuur op zich heeft genomen: zich meer richten op de actualiteit en misschien in de toekomst zelfs energie- en ontwikkelingsrelevante onderwerpen in de politiek agenderen.

Rest mij nog om de bestuursleden die uit het bestuur zijn gegaan om plaats te maken voor jong bloed hartelijk te bedanken voor hun inzet gedurende het afgelopen jaar. Ellen, Marcel en Adrian, bedankt! Verder hoop ik, ook namens Karlijn, Véronique, Jurgen, Cindy, Paula en Nienke, dat jullie ideeën blijven aandragen voor activiteiten om YES-DC zo dicht mogelijk bij de leden en bij de actualiteit te houden!

Heleen de Coninck
Voorzitter

Afrika. Van de Koude Oorlog naar de 21ste eeuw

Het was woensdag 8 januari 2003 dat er in de Balie in Amsterdam een debat was over het boek van R. van der Veen. Ik ben naar de Balie gegaan, maar bij aankomst bleek de zaal al vol te zitten. Klaarblijkelijk sprak het onderwerp een hoop mensen aan.

door Marcel van der Maal

De brochuretekst van de Balie was veelbelovend: *“Het boek heeft het doel het Nederlandse publiek te informeren over en bewust te maken van huidige politieke en sociale ontwikkelingen in Afrika. De media hebben dit boek inmiddels bestempeld als het nieuwe handboek over Afrika voor beleidsmakers, ontwikkelingswerkers, studenten en iedereen die geïnteresseerd is in de recente ontwikkelingen op het Afrikaanse continent.”*

Ik ga het boek zelf lezen, heb ik toen besloten. Het boek bleek in totaal 434 volle pagina's te tellen, waar ik doorheen wilde gaan. Het behandelt, zoals de titel zegt, de periode vanaf de het tijdperk van de Koude Oorlog naar de eeuw van de globalisering. Daar bevinden we ons nu middenin (of wellicht pas aan het begin?). Het centrale perspectief van het boek is: de beschouwing van de ontwikkelingen in Afrika vanuit het functioneren van de staat – of juist het disfunctioneren ervan. In vogelvlucht volgt hieronder een overzicht:

Het boek begint bij de onafhankelijkheid van de Afrikaanse koloniën. De nieuwe machthebbers van de (nieuwe) staten waren veelal elites die sterke banden hadden met de voormalige koloniale macht. De elites hadden geen sterke economische basis, waardoor zij het staatsinkomen naar zich toe haalden om aan de macht te blijven. Een systeem van *cliëntisme* groeide, waarin met overheidsmiddelen de steun van lokale leiders werd gekocht, wat ook weer de corruptie in de hand werkte. Het betekende ook dat veel overheidsgeld niet werd besteed aan onderwijs, zorg en andere essentiële overheidstaken. Staten werden steeds autoritairder, *checks and balances* door andere groepen in de maatschappij ontbraken.

De Koude Oorlog had zijn invloed op Afrikaanse Staten. Een aantal lokale regeringen koos voor steun vanuit een van de twee machtsblokken. De Sovjet-Unie vergrootte haar invloed in Afrika. Dit gold minder voor de Afrikaanse landen die banden hadden met hun voormalige Franse of Engelse kolonisator. In het hoofdstuk *Economische neergang*, wordt beschreven hoe de sterke nadruk op industriële ontwikkeling haar weerslag had op de economie, die in de meeste staten gericht was op landbouw. De landbouwsector werd door de industrialiseringspolitiek verzwakt, terwijl de industrialisering niet goed tot ontwikkeling kwam. Internationaal gezien ging de concurrentiepositie van veel Afrikaanse landen achteruit. De regeringen probeerden hun posities te handhaven, ten koste van de ontwikkeling van hun land. Het rendement van investeringen in Afrikaanse landen was te gering.

De economische neergang leidde tot de (opgelegde) structurele aanpassingsprogramma's onder leiding van het IMF en de WB die rond 1980 werden ingevoerd.

Deze programma's waren gericht op het reorganiseren van de economie en niet op sociale hervormingen. De oude machthebbers bleven in het zadel zitten. De Afrikaanse staten vielen door de hervormingen verder uiteen, in belangrijke mate door bezuinigingen op de sociale basisvoorzieningen.

In de jaren negentig, na de val van de Berlijnse Muur, volgde een golf van democratisering. De lokale regerende elites waren gaandeweg het vertrouwen van de bevolking verloren, terwijl zij minder geld hadden om de loyaliteit van de lokale leiders van het volk te kopen (het systeem van cliëntisme). De strategische positie van Afrikaanse landen was na de Koude Oorlog verminderd, waardoor deze minder steun kregen vanuit een van de machtsblokken. Mede onder internationale druk, waar de nadruk meer kwam te liggen op *good governance*, werd democratie doorgevoerd in vele Afrikaanse landen.

*Als de regeringsleiders de problemen
echt willen proberen op te lossen,
is er nog een mogelijkheid
voor een Afrikaanse renaissance*

In het hoofdstuk *Renaissance*, de periode na de Koude Oorlog, volgden beloftevolle jaren. Midden jaren negentig bereikten vele landen economische vooruitgang naast politieke hervormingen. Het positieve hoofdstuk wordt opgevolgd door een hoofdstuk over desintegratie en oorlog. Rwanda, Centraal-Afrika en Ethiopië-Eritrea. Deze oorlogen waren deels intern, maar het verschijnsel van oorlogen tussen staten was een nieuw verschijnsel op het Afrikaanse continent. Staten vielen uiteen, de meest basale functies, zoals onderwijs en gezondheidszorg, verdwenen. Sommige staten, zoals Somalië, verdwenen in het geheel.

De laatste hoofdstukken van het boek gaan in op de globalisering, volgend op het tijdperk van de Koude Oorlog. De globalisering had grote effecten op de economische positie van Afrikaanse landen, de handelspositie verslechterde (Afrika was voor maar 2% betrokken bij de wereldhandel) en investeringen bleven uit. De Afrikaanse landen raakten steeds verder achterop in een wereld waarin de marktwerking een steeds centralere rol ging spelen. De informele sector groeide echter sterk. Voor de meeste landen gold dat de staat geen goede randvoorwaarden bood om de economie te laten groeien.

Toch waren er ook positieve punten, de Zuid-Afrikaanse markt kwam op. De communicatietechnologie verspreidde zich ook in Afrika; al had het ook zijn weerslag op hoe Afrikanen zichzelf zagen, omdat het een blik op de rest van de wereld bood.

In de laatste hoofdstukken worden nog meer effecten genoemd die tijdens het tijdperk van de globalisering spelen. De bevolkingsgroei nam sterk toe, migratie van platteland naar stad groeide sterk en emigratie naar het rijke Westen nam toe. Ook het effect van AIDS op de bevolking wordt beschreven. De laatste twee hoofdstukken behandelen de onderwerpen armoede en hulp en de stabiliteit van de Afrikaanse naties.

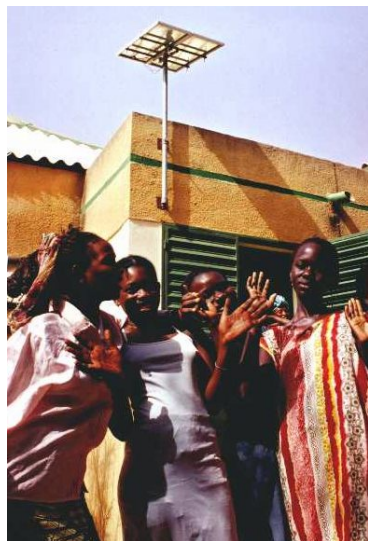
lees verder →

In de conclusies noemt Van der Veen drie kenmerken die de ontwikkeling van Afrikaanse staten in sterke mate hebben bepaald:

- De sociale verhoudingen in Afrikaanse landen die zich laten karakteriseren als een patroon-cliënt relatie, een sterk persoonsgerichte relatie (er kan een vergelijking worden gemaakt met de *extended family*). De lokale regering (patroon) heeft een netwerk met daarin vele lokale leiders (cliënten) die hun steunen in ruil voor gunsten (bijvoorbeeld banen of materiële goederen). De aard van de relaties is informeel, controle op het handelen binnen die relaties is moeilijk wat tevens een bron voor corruptie is.
- De traditionele invulling van macht: lokale regeringen vergrootten hun macht ten opzichte van de burgers en die macht had een allesomvattend karakter (qua politiek, economie en sociale relaties).
- De statische kijk op de wereld, die in veel Afrikaanse landen heerst. Handelen is niet gericht op verandering (voortuitgang of ontwikkeling) maar op behoud van de bestaande situatie. Investeringsverden niet gebruikt om een economische rendement te behalen, maar worden gezien vanuit het perspectief van herverdeling. De nadruk ligt daarbij op consumptie en niet op productie.

Het boek sluit af: het perspectief voor Afrikaanse landen is somber. De vanaf de onafhankelijkheid gegroeide situatie maakt veranderingen erg moeilijk. Maar als de regeringsleiders de problemen echt willen proberen op te lossen, is er nog een mogelijkheid voor een Afrikaanse renaissance.

Het boek is, wat ik al eerder heb aangegeven omvangrijk. Het geeft een gedetailleerd beeld van de vele ontwikkelingen die gaande zijn in Afrika. Toch, als je alle halverwege de 434 pagina's van voornamelijk neergang van het Afrikaanse continent bent aangekomen, heb je niet zo veel zin meer om door te lezen. Dan, en dat was dan mijn reactie, neem je aan dat het niet goed gaat in Afrikaanse landen en bedenk je hoe je daar wat aan zou kunnen doen. Bijvoorbeeld het laatste YES-initiatief om de Pioniersgroep op te richten.

*Een somber perspectief voor Afrikaanse landen?
(Foto Nienke Stam)*

Listige zaken

Bloemlezing uit drie maanden YES-DisCussion-list.

door Hugo Burger

Begin april klonk er op de discussielijst vanuit de leden een lokroep om politieke sprekers. Blijkbaar was het paringstijd; vrijwel direct antwoordde het bestuur positief. Een weergave van één en ander is te lezen in deze nieuwsbrief. Niet iedereen was echter direct tevreden. Zouden zulke bijeenkomsten niet veel sterker in het teken van ontwikkelings samenwerking moeten staan? Een dergelijk verzoek past in de eeuwenoude doch immer actuele discussie in hoeverre YES aan haar DC invulling moet geven. Als door de duvel geroepen verstuurd vervolgens Subod Mathur, verbonden aan de Wereldbank, een discussiestuk over de rol van ESCOs (Energy Service Companies) bij de ontwikkeling van rurale elektrificatie. Om deze discussie verdere mondiale luister bij te zetten was er de volgende posting waarmee je voor elke globale positie de gemiddelde weersomstandigheden per dag kan ontvangen. Handig voor investeerders in zonne-energie? Die liepen misschien wel rond op Sustain 2003, alwaar ook enkele leden van YES-DC hun licht hebben opgestoken. Volgens het proefschrift van Valentina Dinica was dat dan een weinig gezellige boel. Het investeringsklimaat voor duurzame energie is volgens haar in Nederland veel te onzeker. Ook gepromoveerd is YES-ser Nicole van Beek: van harte!

Van de redactie

Voor je het weet staat ie weer voor de deur, en ligt ie weer in de (al dan niet elektronische) brievenbus. Het is zomer, en hier is de nieuwe YES-DC Nieuwsbrief!

De laatste nieuwsbrief met een oud YES-DC logo! Het had wel wat voeten in de aarde. Van een aantal ontzettend oude YES-ers (kan dat?! blijkbaar...) heb ik gehoord dat de logo discussie zeker niet voor het eerst speelde. Hij schijnt nog ouder te zijn dan YES-DC zelf...

Maar nu is het bijna zover: het logo met de poppetjes gaat veranderen in een strakke, ronde bol. Jammer, vonden sommigen, omdat de poppetjes de gedachte van samenwerking zo mooi uitdrukken. Maar anderen vonden weer dat het nodig tijd was het logo een beetje te verstrakken en te *ont-powerpointen*.

Weet je, of het logo die samenwerking nu wel uitdrukt of niet, binnen YES nieuwsbrief en bestuur is het helemaal in orde. We hebben een hectisch weekje achter de rug! Waar Hugo's thuismail maar blijft weigeren, Marcel tot diep in de nacht met het boek van R. van der Veen in bed lag, mailboxen volgegooid werden met plannings en suggesties voor de komende activiteiten, en ik mijn *writers block* dagelijks van Amsterdam heen en weer naar Eindhoven sleepte...

Het is tijd voor vakantie! We hopen dat je met veel plezier aan het lezen gaat, en zijn benieuwd naar reacties of suggesties voor de volgende keer...

Groet!

Nienke Stam

YES-Pioniers

Heb je er wel eens over nagedacht om rurale markten te voorzien van elektriciteit, bijvoorbeeld door je eigen energiebedrijf in een ontwikkelingsland op te zetten? Wil je een bijdrage leveren om urbanisatie in ontwikkelingslanden te verminderen? En vind je het aantrekkelijk om te wonen en werken in een andere cultuur? Kom dan eens kijken bij de YES-Pioniers!

door **Karlijn Arkesteijn**

YES-Pioniers is onlangs ontstaan doordat toegang tot energie in ontwikkelingslanden (inter)nationaal hoog op de agenda is geplaatst. De Nederlandse overheid, investeringsbanken en internationale donoren zijn overtuigd dat toegang tot energie armoede bestrijdt. Miljoenen euro's zullen in de komende jaren uitgegeven worden om (duurzame) productie en consumptie van energie in arme landen mogelijk te maken. Daarbij dringt het besef in steeds bredere kring (o.a. DGIS, UNDP, World Bank) door dat de traditionele ontwikkelingsprogramma's niet leiden tot het gewenste effect. Het gebrek aan lokaal ondernemerschap is daar in vele gevallen debet aan.

YES-Pioniers wil hier op inspringen door het proces van idee naar daadwerkelijk ondernemen in een ontwikkelingsland te ondersteunen. Veel jonge ondernemende YES-leden hebben belangstelling om een initiatief op te starten in een ontwikkelingsland, maar lopen vaak vast op de omzetting van het idee naar een werkelijke onderneming. YES-Pioniers zou een bijdrage kunnen leveren aan het regelen van praktische zaken zoals:

- Business Plan ontwikkeling
- Hoe voer ik verkennende marktstudies uit?
- Hoe regel ik mijn (sociale) zekerheden en vergunningen?
- Welke sociaal culturele verschillen staan mij te wachten?
- Financieringsmogelijkheden voor opstartinvesteringen

Bovendien geeft het natuurlijk veel morele ondersteuning en is het erg stimulerend om contact te hebben met andere jonge mensen die vergelijkbare plannen hebben!

Door krachten te bundelen van initiatiefrijke individuen wordt gezocht naar een structuur die geldstromen van bijvoorbeeld DGIS naar YES-Pioniers mogelijk maakt en ervoor zorgt dat de stap om je eigen energiebedrijf op te zetten wordt verkleind. Dit zal uiteindelijk leiden tot meer succesvolle energieondernemingen in ontwikkelingslanden en effectief uitgevoerde (internationale) ontwikkelingsprogramma's. Een win-win situatie voor iedereen!

Heb je belangstelling of wil je meer weten? Mail dan eens naar Karlijn Arkesteijn¹ of Simon Kuyvenhoven².

¹karlijnarkesteijn@yahoo.com

²kuyven@rijnh.nl

YES-DC Activiteiten

24 juni – **Fusion Road Show**, De Kargadoor, Utrecht
Kernfusie is nieuw. Kernfusie is vooruitstrevend. Kernfusie is schoon. Kernfusie is een onuitputtelijke bron van duurzame energie. Deze discussieavond leert je alles wat je altijd al had willen weten over kernfusie, maar nooit hebt durven vragen. Is het echt wel zo mooi als het lijkt? Kom naar deze bruisende activiteit over kernfusie als duurzame energiebron. The show must go on...

26 of 27 juli (bij voldoende interesse) – **Fietsexcursie naar Independent Power Producers in Gelderland**
Een zonnepaneel op je dak? Een windmolen op je erf? Een afvalverbrandingsinstallatie in de tuin? Mest omzetten in stroom? Nederland telt vele voorbeelden van particulieren of kleine bedrijven die voor hun eigen energievoorziening zorgen en wat ze overhebben leveren aan het net. Een fietstocht door Gelderland brengt je langs een aantal voorbeelden.

Eind augustus/begin september – **Transitiemanagement**, De Kargadoor, Utrecht.
Transitiemanagement is in. Iedereen wil tegenwoordig weten hoe je grootschalige lange-termijn veranderingen in een systeem kan vormgeven, beïnvloeden of zelfs maar beschrijven. Maar wat is transitiemanagement nu eigenlijk? Visies uit de wetenschap en van de regering komen aan bod tijdens deze lezingenavond.

25 september – **Klimaatadaptatie**, De Kargadoor, Utrecht
We weten allemaal wat klimaatverandering is. Maar wat zijn nu de gevolgen van klimaatverandering voor ontwikkelingslanden en welke mogelijkheden zijn er voor ontwikkelingslanden om hier preventief iets aan te doen? De rol van het Rode Kruis bij rampbestrijding in het licht van klimaatverandering, het Plant Research International over aanpassingen in de landbouw en voedselvoorziening - twee visies van levensbelang voor Derde Wereld landen.

Colofon

YES-DC (Young Energy Specialists and Development Cooperation) is een vereniging waar zo'n 140 jonge mensen met minder dan vijf jaar werkervaring in het veld van energie en ontwikkelingsvraagstukken bijeenkomen. Voor meer informatie surf naar <http://www.yes-dc.org> of mail naar info@yes-dc.org.

De Newsletter wordt gemaakt door: Hugo Burger, Marcel van der Maal, Nienke Stam, Luuk Beurskens en Remi Rijs. Bijdragen van leden zijn van harte welkom, stuur ze naar info@yes-dc.org.

Opmaak van deze Newsletter met behulp van de *public domain* software L^AT_EX (voor informatie zie <http://www.tug.org>), lettertype *Computer Modern* (te downloaden op <http://www.ams.org/tex>).